

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 ซึ่งประกอบด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามประเภทของการบริหารโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน จังหวัดที่ตั้งโรงเรียน และเพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 344 คน คัดเลือกโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยการแจกแบบสอบถามไปทั้งหมด 344 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 316 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.86 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบที่ผู้วิจัยนำแนวทางคำถามมาจากเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภายใต้กรอบมาตรฐานและตัวบ่งชี้ 3 ด้าน คือ ด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียน ด้านมาตรฐานการเรียนการสอน และด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check-list) เพื่อสอบถามประสิทธิภาพการเป็นผู้บริหาร ขนาดของโรงเรียน และจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียน จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert) และ

แนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ ซึ่งในหัวข้อหนึ่งผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 รายการ และสามารถเขียนแสดงความคิดเห็นได้อิสระ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows (Statistical Package for the Social Science) โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียน ใช้การทดสอบค่าที (t -test) เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และจังหวัดที่ตั้ง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) และแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 โดยใช้ค่าร้อยละ และจัดลำดับที่

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามประสบการณ์การบริหารโรงเรียน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

1.1 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียนมากและผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียนน้อยมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

1.2 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ด้านมาตรฐานการเรียนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียนมากและผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียนน้อยมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

1.3 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียนมากมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียนน้อยมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

2.1 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2.2 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ด้านมาตรฐานการเรียนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2.3 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมี ปัญหาอยู่ในระดับน้อย

3. ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

3.1 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัด ชลบุรี และจันทบุรี มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดระยอง ตราด ฉะเชิงเทรา นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

3.2 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ด้านมาตรฐานการเรียนการสอน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัด ชลบุรี มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนในจังหวัดระยอง จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ตราด นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

3.3 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารในจังหวัด ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัด จันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว อยู่ในระดับน้อย

4. เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 โดยรวมและ รายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

5. เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 โดยรวมและ ด้านมาตรฐานการเรียนการสอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ($p < .05$) ยกเว้นด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียนและด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

6. เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 โดยรวมและ รายด้าน จำแนกตามจังหวัดที่ตั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. แนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 มีแนวทาง ดังนี้

7.1 ด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียน โดยรวมมีปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน โรงเรียน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานตามหลักสูตรแต่ละ ระดับการศึกษา ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนได้เสนอแนวทางแก้ไข ในข้อนี้มากที่สุด เรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย คือ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ให้ครูผู้สอนจัดทำกำหนดการสอนและจัดทำแผนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ จัดให้ครูผู้สอนวิเคราะห์หลักสูตร เอกสารประกอบ หลักสูตร กำหนดสาระสำคัญและจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มประสบการณ์วิชา

7.2 ด้านมาตรฐานการเรียนการสอน โดยรวมมีปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน โรงเรียน คือ การประเมินนักเรียนครบทุกด้านอย่างต่อเนื่องด้วยเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนได้เสนอแนวทางแก้ไขในข้อนี้มากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ กำหนดให้มีการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ได้มาตรฐานมีความเที่ยงตรงเป็นที่ยอมรับ

กำหนดให้มีการใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนหลาย ๆ ด้าน กำหนดให้มีการประเมินผล และวัดผลนักเรียนตามสภาพที่แท้จริง

7.3 ด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน โดยรวมมีปัญหาการปฏิบัติงานตาม มาตรฐานโรงเรียน คือ การจัดระบบงานชัดเจนคล่องตัวในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานตรงตาม ความรู้ ความสามารถ ส่งเสริมบุคลากรให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนได้เสนอ แนวทางแก้ไขในข้อนี้มากที่สุดเรียงลำดับ คือ มีการมอบหมายให้บุคลากรทุกคนได้ปฏิบัติงาน ตรงตามคุณวุฒิ/ประสบการณ์/ความสนใจหรือความถนัด จัดโครงการบริหารงานให้เป็นระบบ และมีการกำหนดตัวบุคคลในการปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการของโรงเรียนอย่างชัดเจน ดำเนินการให้มีจำนวนบุคลากรตามเกณฑ์ที่ ก.ค. กำหนดหรือมีการแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร โดยวิธีการต่าง ๆ จนสามารถปฏิบัติงานให้ครบตามภารกิจ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่ค้นพบในการ ศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถม ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 พบว่าผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษามีปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียน ด้านมาตรฐานการเรียนการสอน และด้านมาตรฐานการบริหาร โรงเรียน โดยรวมและทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒพงษ์ ทักษะวิริยะพันธ์ (2539) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและ ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีปัญหาการ ดำเนินงานตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย และ เจริญไชย ไชยวงศ์ (2539) ได้ศึกษาการนำเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ไปใช้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่าการ นำเกณฑ์มาตรฐานไปใช้ในโรงเรียน โดยรวมมีปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะ ว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประกัน คุณภาพและระบบมาตรฐานคุณภาพ จึงกำหนดนโยบายสำหรับการดำเนินงานในห้วงระยะเวลาห้า ปีของแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 8 ได้ตามหลักสามประกัน คือ ประกันโอกาส ประกันคุณภาพ

และประกันประสิทธิภาพความปลอดภัย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, คำนำ) จึงได้จัดทำคู่มือเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 เผยแพร่ให้กับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัดได้ทราบถึงเกณฑ์การประเมินและวิธีการดำเนินการ ซึ่งในการประเมินมาตรฐานโรงเรียนนั้นโรงเรียนต้องได้รับการประเมินคุณภาพไม่ต่ำกว่าระดับ 3 ทุกตัวบ่งชี้และทุกมาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า 54-69) ซึ่งในการนี้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดก็ได้จัดทำเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 เพิ่มเติมทำการเผยแพร่และจัดให้มีการอบรมให้ความรู้กับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเป็นผลสืบเนื่องไปถึงการประเมินคุณภาพภายนอกจากองค์กรมหาชน ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากจะผ่านการประเมินดังกล่าวแล้วทั้งสิ้น จึงทำให้ปัญหาในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามประเภทของการบริหารโรงเรียน พบว่า โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ยกเว้นด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ยกเว้นด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามจังหวัดที่ตั้งโรงเรียน พบว่า โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ยกเว้นด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่าปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนโดยจำแนกตามประเภทของการบริหาร ขนาดของโรงเรียน และจังหวัดที่ตั้ง มีความเห็นสอดคล้องกัน กล่าวคือ ด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียนและด้านมาตรฐานการเรียนการสอนมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 47-51 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 35) ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีการค้นคว้าปรับเปลี่ยนวิธีการในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูและให้สวัสดิการกับนักเรียนมากขึ้นเพื่อส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบกับการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษา

ขั้นพื้นฐานจากองค์การมหาชน ดังนั้นจึงทำให้ปัญหาด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียนและด้านมาตรฐานการเรียนการสอน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ส่วนด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ดันเงิน (2544) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน พบว่าโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และ วรณี พจน์พัฒนาพล (2542) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 12 พบว่า ด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียนโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขุม ดัญญาบุญ (2544) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนศึกษาอาศนะมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะการบริหารโรงเรียนเป็นงานที่ต้องมีความละเอียด ซับซ้อน เป็นกระบวนการมีการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน โดยแผนนั้นเกิดจากการวางแผนแบบมีส่วนร่วม มีเป้าหมายชัดเจน สอดคล้องกับสภาพโรงเรียนและที่สำคัญมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียนมีการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียนและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า 54) ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องมีทักษะและต้องมีเทคนิคในการบริหารงานค่อนข้างมาก ดังที่ วิเชียร ปิยะวรกร (2531) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนเป็นงานที่ยุ่งยากซับซ้อน เพราะต้องทำงานเกี่ยวกับงานที่มีความรู้ความสามารถตลอดจนมีความสำนึกที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำให้ปัญหาด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียน โดยรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนมาก ได้สะสมประสบการณ์ทางการบริหารทั้งในด้านทักษะความรู้ความสามารถมานาน จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ทางการบริหารโรงเรียนต่างกันมีปัญหาในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนต่างกัน ดังที่ กันยา แสงสุวรรณ (2536, หน้า 81) กล่าวว่า ประสบการณ์เป็นปัจจัยที่ดีจะทำให้คนเกิดการเรียนรู้ที่ดี แต่ถ้าทุกคนได้รับประสบการณ์ไม่เท่าเทียมกันจึงทำให้เกิดโอกาสการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ดันเงิน (2544) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแกลง จังหวัดระยอง พบว่าการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และงานวิจัยของ ประวิทย์ เวียงเงิน (2538) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 รวมทุกมาตรฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีความพร้อมในด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ประกอบกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ส่วนมากจะตั้งอยู่ในเขตชุมชน ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กความพร้อมในด้านบุคลากรก็น้อยอีกทั้งครูผู้สอนก็มีชั่วโมงการสอนและภาระงานมาก ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการประเมินผลการปฏิบัติงาน จึงทำให้โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีปัญหาในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนต่างกัน

ผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีปัญหาการการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียน ด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียนและด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดนโยบาย 4 ประกัน คือ ประกันคุณภาพ ประกันโอกาส ประกันประสิทธิภาพ ประกันความปลอดภัย โดยให้โรงเรียนดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย 4 ประกัน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติตามเป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงทำให้โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีปัญหาในการปฏิบัติงานด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียนและด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน ไม่ต่างกัน

4. เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามจังหวัดที่ตั้งระหว่าง จังหวัดละโว้-สงขลา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว โดยรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ ค่อนสะอาด (2542) ซึ่งได้ศึกษาตัวแปรโดยจำแนกตามจังหวัดที่ตั้ง พบว่ามีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียนแต่ละจังหวัดมีระดับ

เศรษฐกิจที่ แตกต่างกัน อีกทั้งการให้ความรู้และการอบรมเกี่ยวกับวิชาการใหม่ ๆ ที่แต่ละสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจัดให้กับข้าราชการในสังกัดนั้นมีความแตกต่างกัน ซึ่ง กันยา สุวรรณแสง (2536, หน้า 80) ได้กล่าวว่าสภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่นมีอิทธิพลทำให้ คนในแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน เช่น ความกระตือรือร้น ความคิดสร้างสรรค์ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความท้อถอย การใช้สติปัญญา จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนที่โรงเรียนตั้งอยู่ในจังหวัด ต่างกันมีปัญหาในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนต่างกัน

5. จากผลการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 มีดังนี้

5.1 ด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียน พบว่ามีแนวทางการแก้ไขเรียงตามลำดับจาก ความถี่มากไปหาน้อย ดังนี้ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเป็น ศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นทักษะการทำงานและกระบวนการ ปฏิบัติงาน ส่งเสริมนักเรียนทุกคนให้ดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองอย่างถูกสุขลักษณะอยู่ เสมอ ส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้นำเพื่อประโยชน์และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ปฏิบัติตามหลักธรรมพุทธศาสนา ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้เด็กได้ฝึกคิดและแก้ปัญหา ในชีวิตประจำวัน กำหนดให้จัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญและประเพณีต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ สำนึก สืบทอด และรักษาประเพณี อันเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ส่งเสริมการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอด โดยเน้นขั้นตอนการสอนตั้งแต่ใช้ของจริง ใช้รูป ภาพและสัญลักษณ์ สนับสนุนให้จัดส่งผลงานนักเรียนที่ได้คิดสรรแล้วไปแสดงหรือประกวดตาม ที่หน่วยงานอื่นจัดในโอกาสต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ส่งเสริมและยกย่อง เผยแพร่คุณความดีของ นักเรียนที่มีความซื่อตรงต่อหน้าที่และความถูกต้อง จัดหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางสร้างความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการสร้างข้อตกลงและแนวปฏิบัติ ของตนเอง ชั้นเรียนและโรงเรียน เช่น การใช้น้ำ การใช้ไฟฟ้าเป็นต้น จัดโภชนาการในโรงเรียน และมีการเฝ้าระวังภาวะการเจริญเติบโตของนักเรียนอย่างครอบคลุมโดยจัดให้มีอาหารกลางวัน ที่มีคุณค่าทางโภชนาการบริการนักเรียน จัดให้มีกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียนแต่ละกลุ่ม เพื่อส่งเสริมศักยภาพและความเป็นเลิศ ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างข้อตกลงร่วมกันในเรื่องเกี่ยวกับการเคารพสิทธิส่วนบุคคล การเคารพกฎระเบียบของสังคม การเคารพในทรัพย์สินส่วนรวม เป็นต้น ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยี พื้นฐานและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการสร้างข้อตกลง และระเบียบปฏิบัติภายในกลุ่มและทุกคนยอมรับร่วมกัน กำหนดให้มีการจัดกิจกรรม

ประชาธิปไตยในโรงเรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างค่านิยมให้กับนักเรียนโดยให้ความรู้และปลูกฝังให้นักเรียนรับบทบาทรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง โดยมีครูและผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา ได้แก่ การกำหนดปัญหาการศึกษาข้อมูล การกำหนดทางเลือก การปฏิบัติการแก้ปัญหาและการสรุปผลการแก้ปัญหา

เมื่อลำดับความถี่ของคำถามแล้วปรากฏว่าข้อที่มากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานตามหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรประถมศึกษาได้กำหนดให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถในแต่ละระดับซึ่งตามโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเวลาเรียนและสัดส่วนการจัดสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละระดับชั้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 23)

5.2 ด้านมาตรฐานการเรียนการสอน พบว่ามีแนวทางการแก้ไขปัญหารี้อย่างตามลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย ดังนี้ กำหนดให้มีการจัดทำเครื่องมือการวัดและประเมินผลที่ได้มาตรฐานมีความเที่ยงตรงเป็นที่ยอมรับ จัดหาและส่งเสริมให้ครูทำสื่อ อุปกรณ์ นวัตกรรม เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนอย่างหลากหลายและทันสมัย ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานตามหลักสูตรทางศาสนาและยึดถือเป็นสิ่งที่พึงพอใจ จัดกิจกรรมให้เด็กมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางเน้นการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ศึกษาองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้ค้นพบความสามารถและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถนั้น ๆ ออกมา ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้กับบุตรหลานและท้องถิ่นของตน จัดให้มีแหล่งบริการความรู้ต่าง ๆ ให้นักเรียนได้ศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จุดประสงค์ความมุ่งหมายของการเรียนและให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุดครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะและอำนวยความสะดวกและเติมเต็ม

เมื่อลำดับความถี่ของคำถามแล้วปรากฏว่าข้อที่มากที่สุด คือ การประเมินนักเรียนทุกคนอย่างค่อเนื่องด้วยเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกรเรียนการสอนต้องมีการประเมินนักเรียนอยู่เป็นประจำเพื่อและค่อเนื่องเพื่อจะได้ทราบระดับความรู้ความสามารถของนักเรียนที่ครูป้อนให้ว่านักเรียนมีความรู้มากน้อยเพียงไร เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมาย

5.3 ด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน พบว่ามีแนวทางการแก้ไขปัญหาระยะตามลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย ดังนี้ มีการมอบหมายงานให้นักศึกษาทุกคนได้ปฏิบัติงานตรงตามวุฒิ/ประสบการณ์/ความสนใจหรือความถนัด มีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านการนิเทศภายในโรงเรียนและจัดให้มีการนิเทศอย่างต่อเนื่อง มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องเป็นปัจจุบันและเป็นประโยชน์ในการวางแผนการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักในความรับผิดชอบต่อโรงเรียนและให้ชุมชนช่วยเหลือให้ความร่วมมือในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม แสวงหาความร่วมมือหรือหน่วยงานในท้องถิ่นมีส่วนรับผิดชอบรับภาระการจัดการศึกษาวิชาการและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูอาจารย์จัดทำผลงานทางวิชาการและจัดให้มีการพัฒนารูปแบบ การทำงานเพื่อความภาคภูมิใจและมีเจตคติที่ดีในอาชีพ ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สนับสนุนเครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์อย่างเพียงพอและเหมาะสม มีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งในรูปแบบการประเมินตนเองของแต่ละคณะทำงานและการประเมินภายในที่ครอบคลุมทุก ๆ งานในโรงเรียน มีการบำรุงรักษา ซ่อมแซมและตกแต่งอาคารเรียน อาคารประกอบ บริเวณโรงเรียนอยู่ในสภาพที่ดีเหมาะสมกับวัยและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ทำการวิเคราะห์วิจัยการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและนำผลหรือข้อมูลไปใช้ปรับปรุงโรงเรียนในทุกขั้นตอนมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ส่งเสริมพัฒนาห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษาให้เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และค้นคว้า

เมื่อลำดับความถี่ของคำถามแล้วปรากฏว่าข้อที่มากที่สุด คือ การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้ครบถ้วนถูกต้องตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดเก็บระบบข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบทำให้สะดวกต่อการรายงานข้อมูลประจำเดือนไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งจะต้องทำเป็นประจำทุกเดือน และยังเป็นการประหยัดเวลาในการทำงานซึ่งในปัจจุบันนี้ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนจะถูกเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำให้เกิดความรวดเร็วในการนำมาใช้งาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านมาตรฐานคุณภาพนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญในการจัดครูเข้าสอนแต่ละรายวิชา โดยการจัดให้ครูสอนตามความถนัดและตามวิชาเอกที่จบและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมในสาขาวิชาที่ขาดแคลน เช่น วิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ

2. ด้านมาตรฐานการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานจริงในรายวิชาที่เรียนและให้นักเรียนได้มีการประเมินตนเองเมื่อเรียนจบในแต่ละวิชา

3. ด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรวิจัยและพัฒนาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน โดยเน้นในโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ควรวิจัยแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ การจัดทำกำหนดการสอน การทำแผนการสอน การวิเคราะห์หลักสูตร

3. ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียน ในเขตการศึกษา 12